

Арич М.І.

к.е.н.

Національний університет харчових технологій (м. Київ)

arychmisha@gmail.com

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ СУБ'ЄКТІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Ефективний розвиток економіки країни вимагає високоефективного функціонування широкого переліку спеціалізованих фінансово-кредитних установ та організацій (страхових компаній, кредитних спілок, ломбардів, недержавних пенсійних фондів тощо). Дослідження їх складу і структури є обов'язковою умовою якісної наукової роботи.

Під час аналізу офіційних даних Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (далі – Нацкомфінпослуг) щодо суб'єктів фінансового ринку використовувалися такі загальнонаукові методи пізнання, як абстрактно-теоретичний, історичний, діалектичний, індукції та дедукції, аналізу й синтезу.

Основними рисами нових економічних тенденцій визначили необхідність підвищення ефективності інструментів для якіснішого залучення потенціалу небанківського фінансового сектору з метою задоволення споживчого попиту на фінансові послуги.

Аналіз динаміки суб'єктів фінансового ринку показав, що на кінець 2015 року відповідно до Державного реєстру фінансових установ було їх 2239 одиниць. Під час 2016 року відповідно до рішень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, набули статусу фінансової установи 245 установ, виключено з Державного реєстру, згідно законодавчо встановленого порядку та умов, 359 фінансових установ. Таким чином, на кінець 2016 року в Україні сумарно налічувалося 2125 фінансових установ [1] (табл. 1).

Державний реєстр фінансових установ за 2010-2016 роки [1]

Фінансові установи	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік
Страхові компанії, всього	456	442	414	407	382	361	310
у т.ч.: страхові компанії з ризикових видів страхування	389	378	352	345	325	312	271
страхові компанії зі страхування життя	67	64	62	62	57	49	39
Кредитні установи, всього	730	691	708	739	711	728	621
у т.ч.: кредитні спілки	659	613	617	624	589	588	462
інші кредитні установи	42	48	61	85	92	110	130
юридичні особи публічного права	29	30	30	30	30	30	29
Ломбарди	426	456	473	479	477	482	456
Фінансові компанії	221	251	312	377	415	571	650
Довірчі товариства	2	2	2	2	2	2	2
Недержавні пенсійні фонди	101	96	94	81	76	72	64
Адміністратори НПФ	43	40	37	28	24	23	22
Разом	1980	1979	2041	2113	2087	2239	2125

До деякого зменшення кількості небанківських фінансових установ, що зафіксовано у 2014 році, призвело зниження основних індикаторів розвитку економіки: згортання легальної економічної діяльності на невідконтрольних територіях, разом з посиленням контролю за дотриманням обов'язкових нормативів платоспроможності та встановлених правил надання фінансових послуг.

При цьому найбільш позитивну динаміку, у звітному 2016 році, зареєстрованих відокремлених підрозділів фінансових установ демонструють ломбарди (+ 429 структурних підрозділів), фінансові компанії (+324 підрозділи), інші кредитні установи (+ 310 відокремлених підрозділів) [1]. Таку ситуацію можна пояснити їх спрямованістю на наближення до безпосереднього споживача фінансових послуг та прагненням до створення сучасної інфраструктури.

Щодо ліцензування суб'єктів фінансового ринку, то варто відмітити, що за 2016 рік анульовано 515 ліцензій, з яких 485 ліцензій (94 %) [1] стосуються страхової діяльності (табл. 2).

Таблиця 2

Кількість діючих ліцензій суб'єктів фінансового ринку за 2010-2016 роки [1]

Види діяльності	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік
Страховання, всього	6717	6798	6914	4680	4566	4302	4058
Діяльність з адміністрування недержавних пенсійних фондів	36	33	30	26	24	24	21
Діяльність кредитних установ	471	383	316	301	280	324	340
Діяльність, пов'язана із кредитною історією	7	9	7	8	9	0	0
Надання фінансових кредитів ломбардом	2	11	13	16	17	28	38
Фінансування об'єктів будівництва та нерухомості	100	82	60	49	51	57	56
Переказ коштів небанківськими фінансовими установами	-	22	24	20	8	6	-
Адміністрування фін. активів	-	-	-	7	8	7	7
Разом	7326	7338	7364	5107	4963	4724	4520

Основними причинами відмови у видачі ліцензій належать такі [1]:

- 1) подача документів, що додаються до заяви, не в повному обсязі;
- 2) документи, що додаються до заяви про отримання ліцензії, оформлені з порушенням вимог Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» та ліцензійних умов провадження певних видів фінансової діяльності;
- 3) встановлення невідповідності здобувача ліцензії ліцензійним умовам, встановленим для провадження виду господарської діяльності.

Динаміка суб'єктів фінансового ринку України протягом останнього часу показує відносно стабільний характер зменшення кількості фінансових установ, що може вказувати на проблеми законодавчого та економіко-політичного типу.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://nfp.gov.ua/>